

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ. 410.12.4.2023

Pan
Jerzy Kocój
Burmistrz Błażowej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/039 – Działania organów administracji publicznej na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów
i zapewnienia recyklingu

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Białowej ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Kocój Burmistrz Miasta Białowa od 1 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu. 2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu. 3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Barbara Lew, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/114/2023 z 10 lipca 2023 r.

[akta kontroli tom I str. 3-9]

¹ Dalej: Urząd.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia Urząd w zakresie kontrolowanej działalności w latach 2018-2021.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Urząd prawidłowo realizował oraz zapewnił warunki prawne, organizacyjne i informacyjne związane z wykonywaniem działań na rzecz zapobiegania powstawania odpadów i zapewnienia recyklingu. Regulaminy organizacyjne w Urzędzie były aktualizowane, a zadania z zakresu gminnej gospodarki odpadami przypisano określonym osobom. Uchwały zawierały regulacje zgodne z dyspozycjami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Na terenie Gminy były prowadzone kampanie informacyjne i edukacyjne w zakresie gospodarki odpadami. Urząd nadzorował i monitorował efekty tych działań. Prowadzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy i sposobów ich zagospodarowania, a także przebiegu procesów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Osiągnano wymagane przepisami poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych⁴, zorganizowano punkt wymiany rzeczy, a stwierdzone nieprawidłowości nie miały wpływu na funkcjonowanie PSZOKu. Środki pochodzące z opłat od właścicieli nieruchomości wydatkowano zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵.

1. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR	1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu.
Opis stanu faktycznego	1.1 W Regulaminie Organizacyjnym⁶ Urzędu wskazano Referat Rozwoju Gospodarczego, Budownictwa, Gospodarki Mieniem jako komórkę organizacyjną prowadzącą sprawy z zakresu gminnej gospodarki odpadami, w którym wyodrębniono stanowisko ds. ochrony środowiska. W październiku 2020 r.⁷ zmieniono ww. regulamin i utworzono w Urzędzie samodzielne stanowisko ds. gospodarki odpadami i utrzymania czystości, którego zadaniem było m.in.: przygotowanie dokumentacji związanych z funkcjonowaniem systemu odbierania odpadów komunalnych na terenie gminy; nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym realizacją zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady; aktualizacja bazy rejestru gminnego właścicieli nieruchomości objętych systemem gospodarki odpadami; przyjmowanie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami; pobieranie opłat; prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych wśród mieszkańców.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ We wszystkich latach objętych kontrolą.

⁵ Dalej: ucpg (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519 ze zm.).

⁶ Zarządzenie nr 382/2009 z 5 marca 2009 r., 249/2013 z 15 lutego 2013 r. Burmistrza Białzowej i 160/2016 z 3 września 2016 r.

⁷ Zarządzenie nr 191/2020 z 20 października 2020 r. Burmistrza Białzowej. Było to stanowisko wieloosobowe.

Od 1 stycznia 2022 r. rozpoczął działalność⁸ Celowy Związek Gmin⁹ „Eko-Logiczni”¹⁰, w skład którego wchodziły: Gminy Błażowa, Hyżne, Lubenia, Dynów i Dynów Miasto¹¹. Celem jego utworzenia było wspólne wykonywanie zadań służących zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie zbiórki i zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie gmin wchodzących w skład Związku.

Związek przejął od Gminy zadania związane z zapobieganiem powstawania odpadów i zapewnienia recyklingu, w tym zadania dotyczące aktualizacji bazy rejestru właścicieli nieruchomości objętych systemem gospodarki odpadami oraz przyjmowanie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami.

[akta kontroli tom I str. 5-26, 483-484]

1.2 Pracownikom Urzędu zatrudnionym na ww. stanowisku określono w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny zadania, które na bieżąco aktualizowano w przypadku zmiany stanu prawnego lub faktycznego. W kontrolowanym okresie zadania związane m.in. z odpadami wykonywało 6 osób¹², które posiadały przygotowanie do realizacji powierzonych im zadań oraz brały udział w szkoleniach, seminariach i warsztatach związanych z ochroną środowiska i gospodarką odpadami¹³.

[akta kontroli tom I str. 27-122]

2.1-2.2 W latach 2018-2023 w Urzędzie obowiązywał „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Błażowa”¹⁴ z dnia 15 lipca 2016 r.¹⁵ z przyjętymi zmianami¹⁶ z dnia 28 sierpnia 2016 r.

Prokuratura Rejonowa w Rzeszowie w dniu 31 lipca 2020 r. w trybie nadzoru i zwróciła się do Wojewody Podkarpackiego o zaskarżenie ww. uchwały w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Błażowa, w związku ze stwierdzeniem istotnego naruszenia prawa m.in. poprzez zmianę przepisów ustawowych i uregulowanie niektórych kwestii w sposób odmienny niż w ustawie.

W dniu 24 września 2020 r. Rada Miejska uchwaliła nowy regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Błażowa oraz postanowiła o utracie mocy Uchwały z dnia 15 lipca 2016 r.

W dniu 15 października 2020 r. Urząd otrzymał od Wojewody Podkarpackiego informację o wszczęciu postępowania zmierzającego do stwierdzenia nieważności uchwały z dnia 24 września 2020 r., której nieważność Wojewoda Podkarpacki¹⁷. Stwierdził decyzją z dnia 27 października 2020 r.

⁸ Uchwała nr XXXVII/180/2021 Rady Miejskiej w Błażowej z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie utworzenia Celowego Związku Gmin „Eko-Logiczni” na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.12 oraz art. 64 ust.2 z zw. z art. 67 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (DZ. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.).

⁹ Dalej: Związek.

¹⁰ Uchwała nr II/14/2021 Zgromadzenia celowego Związku Gmin „Eko-Logiczni” z 15 września 2021 r. poz. 3211

¹¹ Obwieszczenie Wojewody Podkarpackiego z 31 sierpnia 2021 r. poz. 2976.

¹² Pracownicy zatrudnieni byli odpowiednio jeden w 2010 r., trzy osoby w 2013 r. po jednym w 2018 r. i w 2020 r. 2 osoby odeszło na emeryturę jeden w 2019 r. drugi w 2020 r.

¹³ Szkolenia obejmowały m.in.: Nowelizację ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach; Jak prowadzić skuteczną kontrolę firmy odbierającej odpady komunalne; Zmiany w postępowaniu egzekucyjnym opłaty „śmieciowej”; Najtrudniejsze przypadki w opłacie śmieciowej (...); Jak przygotować się do kontroli RIO - najczęstsze problemy gmin z prowadzeniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi; Jak poprawnie zorganizować przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów – oddzielny czy łączny?; Opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – wymiar i pobór, uchwały w sprawie opłaty; Likwidacja zaległości i nadpłat w opłacie za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

¹⁴ Dalej: Regulamin.

¹⁵ Uchwała nr XXIV/122/2016.

¹⁶ Uchwała nr XXVI/131/2016.

¹⁷ Pismo nr P-II.4131.2.286.2020.

W dniu 17 grudnia 2020 r. Rada Miejska Gminy uchwaliła nowy Regulamin¹⁸, który został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym¹⁹ 21 grudnia 2020 r. Regulaminy akceptowane były przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

Zgodnie z art. 9 ustawy ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw²⁰ Rada Gminy zobowiązana była dostosować w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o zmianie ucpg uchwały wydane przed dniem wejścia w życie nowelizacji.

Burmistrz Błażowej wyjaśnił: na mocy art. 40 pkt 1 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-21 (Dz. U. z 2020 r., poz. 875) zmianie uległa treść art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1579 ze zm.) poprzez zastąpienie wyrazów „w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.” na „w terminie do dnia 31 grudnia 2020 r.” co pozwoliło Gminie Błażowa na wywiązanie się z ustawowych obowiązków w zmienionym terminie.

[akta kontroli tom I str. 123-300]

2.3 W Regulaminach o utrzymaniu czystości i porządku na terenie Gminy Błażowa określono zgodnie z art. 4 ucpg szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy m.in. dotyczące wymagań w zakresie: selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych. Selekcja dotyczyła: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, odpadów opakowaniowych wielomateriałowych oraz bioodpadów, odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon oraz odpadów tekstyliów i odzieży, a także odpadów budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych (art. 4 ust. 2 ucpg), wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz pozostałych odpadów zmieszanych nie zawierających odpadów wymienionych powyżej.

[akta kontroli tom I str. 123-300]

2.4-2.5 W opracowanych w Urzędzie regulaminach utrzymania czystości i porządku określono funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych²¹ i określono zgodnie z rozporządzeniem w sprawie selektywnego zbierania odpadów kolory worków na śmieci oraz częstotliwość odbierania odpadów i tak: odpady zmieszane oraz segregowane odbierane były na terenie wiejskim nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie, miejskim nie rzadziej niż raz na tydzień. Podobnie bioodpady, z tym, że w okresie od listopada do marca odpowiednio co miesiąc i co dwa tygodnie. Popioły i żużle na terenie gminy co dwa tygodnie z możliwością wykorzystania ich gospodarczo do utwardzania terenu.

Pozostałe odpady m.in. meble, odpady wielkogabarytowe sprzęt elektryczny i elektroniczny, chemikalia, odpady medyczne odpady tekstyliów należało dostarczyć do PSZOK. Przeterminowane leki, baterie, akumulatory należało umieszczać

¹⁸ Uchwała nr XXIX/150/2020 w sprawie przyjęcia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Błażowa

¹⁹ poz.5194.

²⁰ Dalej ucpg (Dz. U. poz. 1579, ze zm.).

²¹ Dalej: PSZOK.

w specjalnych pojemnikach umieszczonych na terenie gminy lub dostarczyć do PSZOK. Odpady ulegające biodegradacji zalecano poddać kompostowaniu, lub oddawać do PSZOK.

Nie wprowadzono ograniczenia ilości zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych i odpadów stanowiących części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy, stanowiących odpady komunalne, oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych, odbieranych lub przyjmowanych przez PSZOK od właścicieli nieruchomości. Przyjmowano również niewielkie ilości styropianu i papy (do kilku kilogramów), które jako drobna frakcja trafiały z linii sortowniczej jako balast posortowniczy. W przypadku większych ilości zapewniono odbiór za odpłatnością zgodnie z obowiązującym cennikiem²².

Na stronie internetowej umieszczono Regulamin określający szczegółowe zasady przyjmowania odpadów komunalnych przez PSZOK w Błażowej.

Opracowywane w Urzędzie Regulaminy utrzymania czystości i porządku akceptowane były przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

[akta kontroli tom I str. 123-177, 306-309]

3.1-3.2 Gmina nie ubiegała się o wydanie decyzji na częściowe odstępstwo od selektywnego zbierania odpadów komunalnych w związku z art. 4b ust. 1 i ust. 2 ucpq.

[akta kontroli tom I str. 224-225]

4.1-4.2 W latach 2018-2021 Gmina zapewniła funkcjonowanie i utrzymanie instalacji służącej przetwarzaniu odpadów komunalnych, a jej moce przerobowe były wystarczające dla potrzeb Gminy Błażowa, a także dla kilku gmin w sąsiedztwie.

Na terenie Gminy funkcjonowała spółka²³ pod nazwą: Gospodarka Komunalna²⁴ w Błażowej sp. z o.o., która otrzymała zezwolenie na przetwarzanie odpadów²⁵ metodą R12 – sortowanie surowców wtórnych pochodzących z selektywnej zbiórki, z mocą przerobową 4000 Mg/rok. Miejscem magazynowania i przetwarzania odpadów był teren przy ul. Myśliwskiej 9 w Błażowej. W decyzji określono rodzaje odpadów, ich kody i masy przetwarzanych odpadów [Mg/rok] z zachowaniem ograniczeń ilościowych. Określono także jakie odpady powstawały w związku z prowadzonym odzyskiem. Kolejnymi decyzjami²⁶ zmieniano rodzaje odpadów na jakie rozdzielano przyjmowane do sortownia odpady, dostosowując je do obowiązujących przepisów prawa.

[akta kontroli tom I str. 317-382, 382-410]

4.3 Pochodzące z selektywnego zbierania, oraz z PSZOKu odpady, były przekazywane do kolejnych instalacji w celu recyklingu i tak w kontrolowanych latach oddawano:

- Zużyte opony R3 do: Zarzecza – 50 km, (od 2018 r. do 2022 r.)²⁷; Chełma - 270 km i R1: Nowin - 200 km (w 2020 r.);

²² W PSZOKu zapewniono odbiór m.in. styropianu czy zużytej papy za odpłatnością w wysokości odpowiednio 60 zł i 1800 zł za 1 Mg netto. W okresie od 2018 r. do 12 września 2023 r. nie dostarczono tych odpadów do PSZOKu.

²³ Umową z 22 września 2017 r. powierzono realizację zadań własnych Gminy Błażowa Gospodarce Komunalnej sp. z o.o. w Błażowej związanych z utworzeniem PSZOK-u.

²⁴ Dalej: GK.

²⁵ Decyzja Starosty Rzeszowskiego OŚ.6233.23.2014 z dnia 2 grudnia 2014 r. z terminem obowiązywania do 1 grudnia 2024 r.

²⁶ Decyzje: OŚ.6233.7.1.2016 z dnia 21 kwietnia 2016 r.; OŚ.6233.7.2018 z dnia 16 marca 2018 r.; OS-III.7244.23.2020.SP z dnia 4 kwietnia 2021 r.; OS-III.7244.20.2021.SP z dnia 23 września 2021 r.

²⁷ W nawiasach podano lata, w których oddawano poszczególne frakcje do instalacji w celu recyklingu.

- Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia R5 do: Kozodrzy – 63 km (w 2018 r. i w 2019 r.); Strzyżowa – 33 km (w 2020 r. i 2021 r.); Lublina - 209 km (w 2022 r.);
- Leki inne niż wymienione w 2001 31, D10 do: Rzeszowa - 22 km (od 2018 r. do 2020 r. i w 2022 r.); Jedlicza – 52 km (w 2020 r. i 2021 r.);
- Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne R12 do: Bołęcina - 234 km (w 2018 r. i w 2022 r.); Piekoszowa – 211 km (w 2019 r.); Lublina – 209 km (w 2019 r.), Łomazowa – 293 km (w 2020 r. i 2021 r.) Sękowa – 653 km (w 2022 r.);
- Zmieszane odpady opakowaniowe R12 do: Zabrze – 304 km (w 2019 r.),
- Baterie i akumulatory R12 do: Piekoszowa - 211 km (w 2019 r.); Łodzi - 340 km (w 2020 r.); R4 Bołęcina - 234 km (w 2020 r. i 2022 r.);
- Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny do: Leżajska, 54 km (w 2018 r.); Strzyżowa D5: - 33 km (w 2019 r. i w 2021 r.), R12: Rzeszowa – 22 km (w 2020 r.);
- Inne odpady nieulegające biodegradacji D5 do: Strzyżowa – 33 km (w 2018 r. i w 2019 r.), Sędziszowa – 63 km (w 2019 r.), Sokołowa Małopolskiego – 53 km (w 2019 r. i w 2020 r.), Kozodrzy – 63 km (w 2020 r. i w 2022 r.), Ostrowa – 65 km (w 2021 r.);
- Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne R12 do: Giedlarowej – 54 km (w 2018 r. i w 2019 r.), Strzyżowa – 33 km (w 2018 r.), Rzeszowa – 22 km (od 2018 r. do 2020 r.), Kozodrzy 63 km (od 2018 r. do 2021 r.), Tarnobrzega – 122 km (od 2019 r. do 2022 r.), Paszczyny – 76 km (w 2021 r. do 2022 r.), Stalowej Woli 96 km (w 2022 r.), R1: Rzeszowa – 22 km (od 2019 r. do 2022 r.);
- Odpady wielkogabarytowe R12 do: Kozodrzy - 66 km (w 2018 r.), Rzeszowa - 22 km (w 2018 r. i 2019 r.), Wolicy – 66 km (w 2019 r.), Stalowej Woli – 96 km (w 2020 r.), Ostrowa – 65 km (w 2021 r. i w 2022 r.), Mielca – 92 km (w 2021 r. i w 2022 r.), R3: Mielca - 92 km (w 2021 r. i w 2022 r.);
- Odpady ulegające biodegradacji R3 do: Paszczyny 76 km (w 2019 r.), Leżajska 66 km (w 2020 r. i w 2022 r.), Stalowej Woli 96 km (w 2020 r. i w 2022 r.);
- Odpady kuchenne ulegające biodegradacji R3 do: Leżachowa - 69 km (w 2020 r. i 2021 r.), Tarnobrzega – 122 km (w 2022 r.);
- Odpady kuchenne zmieszane z zielonymi D8 do: Stalowej Woli (w 2020 r. i w 2022 r.);
- Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć R12 do: Gorlic 98 km (w 2020 r. i 2022 r.);
- Urządzenia zawierające freony R12 do: Łomazów 293 km (w 2020 r. i w 2021 r.), Bołęcina - 234 km (w 2022 r.), Sękowa – 653 km (w 2022 r.), Lublina – 209 km (w 2022 r.);
- Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice R12 do: Nowego Targu 260 km (w 2020 r.), Malinie 110 km (w 2020 r. i 2021 r.), Sękowa – 653 km (w 2022 r.), Bołęcina - 234 km (w 2022 r.);
- Popioły D5 do: Strzyżowa 33 km (od 2018 r. do 2021 r.), Lubina 550 km (w 2022 r.);
- Opakowania z tworzyw sztucznych, Szkło, Odpady papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, Papier i tektura, Opakowania z papieru i tektury (od 2018 r. do 2021 r.), R12 do: Tarnobrzega 122 km.

[akta kontroli tom I str. 301-305, 411-482]

5.1 Regulaminy utrzymania porządku i czystości, zawierały unormowania wymagane w art. 4 ust 2 ucpg.

Na podstawie art. 9 ust. 1 i art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej²⁸ w związku z art. 7 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym²⁹ Gmina Błazowa podjęła uchwałę³⁰ w sprawie utworzenia i prowadzenia PSZOK w gminie. Inwestycję zakończono 24 kwietnia 2019 r.³¹.

[akta kontroli tom I str. 123-177, 204-223]

5.2 Burmistrz sporządzał (w latach 2018 - 2021 r.) corocznie analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi na podstawie sprawozdań złożonych przez: podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, podmioty prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmioty zbierające odpady komunalne, oraz informacji przekazanych przez prowadzących instalacje komunalne, na podstawie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi i innych dostępnych danych o czynnikach wpływających na koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi obejmowała:

- możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych w podziale na wpływy, wydatki i nadwyżki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy;
- ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i bioodpadów stanowiących odpady komunalne, odbieranych z terenu gminy oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz osiągnięte poziomy: ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania;
- poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Za 2022 r. analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi sporządził Związek na podstawie takich samych danych opisanych w 2 obszarze wystąpienia w pkt 4.3, z jakich korzystał wcześniej Burmistrz, z tym że obejmowały również gminy na terenie, których Związek realizował zadania z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi.

Analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi sporządzano i udostępniano na stronie BIP Urzędu i BIP Związku w terminie do dnia 30 kwietnia za poprzedni rok kalendarzowy.

[akta kontroli tom II str. 1-46]

²⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 827 ze zm.

²⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.

³⁰ Uchwała nr XXXVII/175/2017 z dnia 29 maja 2017 r.

³¹ Decyzja o warunkach zabudowy BiG.6730.41.17 z dnia 4 lipca 2017 r. Zakończenie pismo znak PINB.5120.8.14.2019.

6.1 Na terenie Gminy działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi były prowadzone, zgodnie z zawartą umową, przez GK, a od 2022 r. zadania te realizował Związek.

W umowie³² zawartej pomiędzy Gminą a GK dotyczącej odbioru odpadów komunalnych zawarto postanowienia związane z prowadzeniem edukacji ekologicznej³³ przez wykonawcę. Wykonawca (GK) był obowiązany do prowadzenia akcji promujących selektywną zbiórkę odpadów w formie pogadanek, prelekcji bądź konkursów w placówkach oświatowych na terenie gminy Błażowa.

W 2018 r. i 2019 r. zrealizowano projekt³⁴ „Kultura segregacji”. W 2018 r. w ramach prowadzonej edukacji ekologicznej pt. „Działaj z impetem” oraz zorganizowano i przeprowadzono konkurs „Zbieraj makulaturę – chroń środowisko”. W 2019 r. i 2021 r. przeprowadzono akcję/konkurs „Wielka zbiórka makulatury”, w której wzięły udział Przedszkola i Szkoły Podstawowe z terenu miasta i Gminy Błażowa.

W lutym 2020 r. przeprowadzono w Szkołach Podstawowych dla klas 1-3 na terenie Gminy Błażowa zajęcia edukacyjne związane z odpadami.

W 2022 i 2023 r. Związek prowadził działania edukacyjne organizując konkursy m.in.: plastyczne, zbiórkę makulatury, baterii, festyn związany z „Czystym powietrzem”, prezentowano materiały związane z segregacją i postępowaniem z odpadami na stoiskach podczas imprez organizowanych na terenie obsługiwanych przez niego gmin³⁵.

Ponadto Związek wydał poradnik ekologiczny (42 strony - dostępny w Urzędzie), w którym poza krótkimi opisami każdej Gminy należącej do Związku zawarto min. zagadnienia dotyczące edukacji ekologicznej związanej z koncepcją kształcenia i wychowania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego, informację o poziomach ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, informacje o PSZOKu oraz ABC segregacji - bardzo szczegółowy opis dotyczący właściwego rozpoznania przy segregacji poszczególnych frakcji odpadów.

[akta kontroli tom II str. 47-104]

6.2-6.3 W latach 2018 – 2023 Urząd monitorował realizację i efekty działań informacyjnych i edukacyjnych.

Zgodnie z umową na odbiór odpadów komunalnych wykonawca prowadził m.in. edukację ekologiczną³⁶, poprzez akcje promujące selektywną zbiórkę odpadów w formie pogadanek, prelekcji bądź konkursów w placówkach oświatowych na terenie gminy Błażowa. Miernikami były m.in. ilość punktów przyznanych za zebranie poszczególnych frakcji odpadów przez ucznia, zebranie największej ilości makulatury

³² Nr GiB.272.37.2017 i następnych zawieranych z GK

³³ Przeprowadzenie akcji promującej = 20 pkt, brak akcji = 0 pkt.

³⁴ Umowy Partnerskie zawarte z Rekopol, Organizacją Odzysku Opakowań S.A. ul. Mangalia 4 Warszawa obejmujące mieszkańców Gminy Hyżne i miasta i Gminy Błażowa, nr 22/2018/UP i nr 15/2019/UP.

³⁵ <https://czgekologiczni.pl/index.php/11-aktualnosci/117-czg-eko-logiczni-zaprasza-na-kino-plenerowe>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/11-aktualnosci/114-i-miedzygminny-festyn-czyste-powietrze-to-nasza-wspolna-sprawa-juz-za-nami>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/11-aktualnosci/112-juz-jest-jeszcze-ciepły-z-drukarni-pierwszy-poradnik-ekologiczny>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/11-aktualnosci/103-rozstrzygnięcie-konkursu-na-eko-ozdobe-wielkanocna-2>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/edukacja-ekologiczna/konkurs-zbiorka-makulatury>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/edukacja-ekologiczna/konkurs-zbiorka-zuzytych-baterii-edycja-2022-2023>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/edukacja-ekologiczna/konkurs-zbiorka-zuzytych-baterii-edycja-2022-2023/11-aktualnosci/76-edukacja-segregacja>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/edukacja-ekologiczna/konkurs-zbiorka-zuzytych-baterii-edycja-2022-2023/11-aktualnosci/61-eko-logiczni-na-dniach-gminy-lubenia>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/edukacja-ekologiczna/konkurs-zbiorka-zuzytych-baterii-edycja-2022-2023/11-aktualnosci/60-sprzatamy-las-z-prezydentem>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/eko-logiczni-w-mediach/72-eko-logiczni-na-dozynkach-gminy-hyzne>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/eko-logiczni-w-mediach/71-akcja-sprzatanie-swiate-w-blazowej>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/eko-logiczni-w-mediach/69-w-bachorzu-eko-logiczni-zachecali-do-dbania-o-srodowisko>; <https://czgekologiczni.pl/index.php/eko-logiczni-w-mediach/66-eko-logiczni-na-dniach-pogorza-dynowskiego>.

³⁶ Przeprowadzenie akcji promującej = 20 pkt, brak akcji = 0 pkt.

przez szkoły, wykonana praca plastyczna – ozdoba świąteczna z wykorzystaniem odpadów, jako promowanie wśród uczniów idei powtórnego wykorzystania odpadów. Ponadto dostarczono do każdego gospodarstwa harmonogram odbioru odpadów oraz ulotki informacyjne zawierających dane na temat prawidłowej segregacji odpadów.

Oprócz corocznych analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi i monitorowania wykonania poszczególnych zadań, sprawdzano efekty poprzez obserwację czystości i porządku na terenie Gminy. Przeprowadzano oględziny po organizowanych akcjach edukacyjnych, festynach, piknikach, czy akcjach sprzątania świata, czy też po imprezach kulturalnych, gdzie rozstawiano kosze na odpowiednią frakcję odpadów. Na terenie Gminy obowiązywały naklejki z informacją o nieprawidłowej segregacji. Naklejka żółta z informacją „popraw swoją segregację” i naklejkę czerwoną „niewłaściwa segregacja, popraw ją, aby nie płacić więcej”.

[akta kontroli tom II str. 348-351]

6.4 W latach 2018 – 2023 Urząd nie finansował działań edukacyjnych. Działania edukacyjne zgodnie z zawartymi umowami prowadziła GK i Związek. Z dochodów z tytułu zaległości we wpłatach za odpady Urząd finansował nagrody w konkursach ekologicznych³⁷.

[akta kontroli tom II str. 47-105, 407-409, 414-145]

7.1 Na stronie internetowej Urzędu³⁸ i Związku³⁹ publikowano informacje dotyczące postępowania z odpadami zgodnie z ucpg. Podawano informacje m.in. o: podmiotach odbierających odpady i miejscach ich zagospodarowania, osiągniętych poziomach przygotowania odpadów wymaganych do ponownego użycia i recyklingu, poziomach składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, punkcie PSZOK, punktach zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych oraz punktach zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych. Publikowano również zasady segregacji odpadów i kalendarz wywozu odpadów.

7.2 Na stronie internetowej BIP Urzędu i na stronie Związku publikowano analizy⁴⁰ stanu gospodarki odpadami komunalnymi i raporty⁴¹ o stanie Gminy Błazowa⁴², w których ujęte były m.in. informacje dotyczące ilości odpadów zebranych z terenu Gminy Błazowa w latach 2018-2022.

[akta kontroli tom I str. 105-135]

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Regulaminy organizacyjne obowiązujące w Urzędzie oraz uchwały dotyczące utrzymania porządku i czystości w Gminie były aktualizowane i dostosowane do zapisów ucpg. Zadania z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów i recyklingu przypisano konkretnym pracownikom. Przeprowadzano analizy związane ze stanem gospodarki odpadami komunalnymi i zamieszczano je na stronie BIP Urzędu, w Gminie prowadzono kampanie informacyjne i edukacyjne, a także monitorowano efekty tych działań.

³⁷ Środki te wydatkowano zgodnie z opinią RIO i klasyfikacją w rozdziale 90026.

³⁸ <https://blazowa.com.pl/gospodarka-komunalna/>;

³⁹ https://czgekologiczni.pl/images/Informacja/2022/Inf_CZG_2022.pdf;

⁴⁰ [http://www.bip.blazowa.com.pl/index.php?page=bip.php&under=16&grp=2](http://www.bip.blazowa.com.pl/index.php?page=bip.php&under=16&grp=2;);

⁴¹ <http://www.bip.blazowa.com.pl/index.php?page=zwykly.php&grp=19>;

⁴² <https://bip.czgekologiczni.pl/download/Analiza-BIP-CZG.pdf>;

2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

1. W urzędzie dysponowano aktualnymi danymi o ilości wytwarzanych odpadów i sposobach ich zagospodarowania.

Ilość wytworzonych odpadów komunalnych, razem z odpadami selektywnie zebranymi w latach 2018-2023 (I półrocze) wynosiła 9 805,8521 Mg, w tym:

- w 2018 r. - 1486,687 Mg, z tego 27,58% odpadów selektywnie zbieranych (szkło - 10,83%, papier - 0,43%, odpady opakowaniowe wielomateriałowe - 0,02%, inne - 16,30%) i 72,42% odpadów zmieszanych,
- w 2019 r. - 1828,3701 Mg, w tym 40,91% odpadów selektywnie zbieranych (metal - 0,08%, szkło - 9,52 %, tworzywa sztuczne - 0,32%, papier - 1,97%, odpady opakowaniowe wielomateriałowe - 1,46%, inne - 27,56%) i 59,09% odpadów zmieszanych
- w 2020 r. - 1861,1454 Mg, w tym 51,43% odpadów selektywnie zbieranych (szkło - 12,13%, tworzywa sztuczne - 0,85%, papier - 1,37%, odpady opakowaniowe wielomateriałowe - 0,03%, inne - 37,05% 85,62%) i 48,57% odpadów zmieszanych,
- w 2021 r. - 1907,9512 Mg, w tym 48,62% odpadów selektywnie zbieranych (szkło - 10,81%, tworzywa sztuczne - 1,87%, papier - 1,98%, inne - 33,96%) i 51,38% odpadów zmieszanych,
- w 2022 r. - 1863,4149 Mg, w tym 51,60% odpadów selektywnie zbieranych (szkło - 9,80%, tworzywa sztuczne - 14,92%, papier - 1,28%, inne - 25,60 %) i 48,40% odpadów zmieszanych,
- w 2023 r. (I półrocze) 858,2835 Mg, w tym 58,49 % odpadów selektywnie zbieranych (szkło - 10,48%, tworzywa sztuczne - 14,67%, papier - 1,15%, inne - 32,19%) i 41, 51% odpadów zmieszanych.

Ilość wytworzonych na terenie gminy odpadów zielonych, poużytkowych w latach 2018 – 2023 I kwartał wynosiła 1 356,3500 Mg, w tym: w 2018 r. - 43,9760 Mg, w 2019 r. - 189,8850 Mg, w 2020 r. - 311,1780 Mg, 2021 r. - 261,8760 Mg, w 2022 r. - 349,5090 Mg, 2023 r. (I kwartał) - 199,9260 Mg.

Ilość wytworzonych innych odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) w latach 2018 – 2023 I kwartał wynosiła 8449,5021 Mg, w tym: w 2018 r. - 1442,7110 Mg, w 2019 r. - 1638,4851 Mg, w 2020 r. - 1549,9674 Mg, 2021 r. - 1646,0752 Mg, w 2022 r. - 1513,9059 Mg, 2023 r. (I kwartał) - 658,3575 Mg.

Powyższe frakcje przekazywano do instalacji w celu odzysku/recyklingu i tak: metale:

- do Sortowni odpadów z selektywnej zbiórki w Błażowej⁴³,

metale i tworzywa sztuczne:

- do Sortowni w Błażowej,
- do Instalacji do mechanicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Rzeszowie.

szkło:

- do Sortowni w Błażowej,

⁴³ Dalej: do Sortowni w Błażowej.

- do Zakładu Segregacji i Kompostowania Odpadów FCC w Tarnobrzegu do Instalacji do Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów,

tworzywa sztuczne:

- do Sortowni w Błażowej,

tworzywa sztuczne, metale i tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych:

- do Zakładu Segregacji i Kompostowania Odpadów FCC w Tarnobrzegu do Instalacji do Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów,

opakowania z tworzyw sztucznych:

- do Instalacji do przetwarzania i recyklingu tworzyw sztucznych w Wojkowicach,

papier i tektura:

- do Sortowni w Błażowej,
- do Zakładu Segregacji i Kompostowania Odpadów FCC w Tarnobrzegu,

odpady opakowaniowe wielomateriałowe:

- do Sortowni w Błażowej;

zużyte opony:

- do GPR Guma Plastik Recykling - Instalacja technologiczna, linia do produkcji granulatów z odpadów gumowych w Zarzeczu,
- do Linii do produkcji granulatów gumowych w Chelmie,
- do Instalacji IPPC do produkcji cementu w Nowinach,

zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia:

- do Składowiska "Kozodrza" w Kozodrzy,
- do Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne w Strzyżowie,
- do Ekopartner Recykling w Lublinie - Instalacji do mechaniczno - ręcznego przetwarzania odpadów,

leki:

- do Instalacji do termicznego przetwarzania odpadów Firma Usługowo-Handlowa Eko-Top w Rzeszowie,
- do Instalacji do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne_w Jedliczu,

zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne:

- do Zakładu przetwarzania zużytego sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego Biosystem w Bołęcinie,
- do PGO MB Recykling Zakład Przetwarzania Odpadów w Piekoszowie,
- do Zakładu Przetwarzania Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego w Lubinie,
- do Zakładu Przetwarzania Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego w Łomazach,
- do Linii do przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego - Linia nr 2 w Sękowie,

zmieszane odpady opakowaniowe:

- do Zakładu Mechaniczno - Biologicznego Przetwarzania Odpadów w Zabrze,

zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki oraz urządzenia zawierające freony:

- do Zakładu przetwarzania zużytego sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego w Bołęcinie,

lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć:

- do Eko-neutral-elektron - Instalacji na przetwarzanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w Gorlicach,
- baterie i akumulatory:
- do Instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych w Piekoszowie,
 - do Linii technologicznej do przetwarzania baterii i akumulatorów przenośnych w Bolęcinie,
 - do Zakładu przetwarzania zużytego sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego Biosystem w Bolęcinie,
- farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice:
- do Linii technologicznej do produkcji paliwa alternatywnego w Tuszowie Narodowym,
 - do Linii technologicznej do produkcji paliwa alternatywnego w Nowym Targu,
 - do Instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych i przemysłowych w Rzeszowie,
- odpady wielkogabarytowe:
- do MPGK Rzeszów stanowisko do demontażu odpadów wielkogabarytowych w Rzeszowie,
 - do Sortowni odpadów komunalnych zmieszanych z selektywnej zbiórki, EKOMAX w Jaśle,
 - do Euro Eko Zakładu produkcji paliw alternatywnych w Kozodrzy,
 - do Linii do wytwarzania paliw alternatywnych w Stalowej Woli,
 - do Linii do produkcji paliwa alternatywnego w Mielcu,
 - do Linii do produkcji paliwa alternatywnego w Ostrowie,
 - do Instalacji do przetwarzania użytkowych odpadów drzewnych i drewnopochodnych w Mielcu.
- odpady wielomateriałowe:
- do Fabryki Papieru i Tektury Beskidy w Wadowicach,
- opakowania z metali:
- do firmy Metkom z siedzibą w Pustyni,
- opakowania z papieru i tektury :
- do firmy Atol w Rzeszowie
- opakowania ze szkła:
- do firmy Sibelko w Pełkiniach.

[akta kontroli tom II str. 136-163]

2. W kontrolowanym okresie Urząd zapewnił odbiór odpadów z nieruchomości położonych na terenie Gminy. Właściciele nieruchomości mieli możliwość oddawania bez limitu wszystkich odpadów komunalnych do punktu PSZOK oraz oddawania odpadów w wyznaczone w harmonogramie dni, poprzez wystawianie worków i kubłów z odpadami, które były zbierane przez GK.

W latach 2018-2019 mieszkańcy byli obowiązani do sortowania odpadów na frakcje odpadów selektywnych i nieselektywnych. W kolejnych latach 2020-2023 wszyscy mieszkańcy mieli obowiązek sortowania odpadów oraz możliwość korzystania z obniżonej ceny o 1 zł od osoby⁴⁴ za odbiór odpadów w przypadku posiadania kompostownika.

⁴⁴ Uchwała nr XX/109/2020 Rady Miejskiej w Białej z dnia 19 marca 2020 r. w sprawie zwolnienia z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Ze względu na brak ulic z zabudową wielorodzinną do oględzin wybrano otoczenia pięciu budynków wielorodzinnych w Mieście Błażowa oraz teren Gminy Błażowa tj. miejscowości Błażowa Dolna i Nowy Borek.

Przeprowadzone oględziny potwierdziły prawidłowość zbierania odpadów przez GK zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów⁴⁵. Na terenie poddanym oględzinom mieszkańcy w większości korzystali z oznaczonych kolorami worków do segregacji odpadów i w niewielkiej skali z pojemników/kontenerów, w tym na odpady zmieszane. Odpady zmieszane ładowane były do samochodów z funkcją zgniatania oraz na samochody „klatki” i tam układane wg poszczególnych frakcji. W trakcie oględzin stwierdzono, że pracownicy GK podczas jazdy samochodu z funkcją zgniatania przebywali na stopniach zabudowy komory załadunkowej. Stwierdzono również, że pojemniki przy blokach nie spełniały wymagań w zakresie oznaczenia kolorami dla poszczególnych frakcji. W trakcie kontroli nieprawidłowość została usunięta.

[akta kontroli tom III str. 2-33]

3.1 Gmina w 2017 r. powierzyła⁴⁶ utworzenie i prowadzenie PSZOK-u własnej jednostce organizacyjnej tj. Gospodarce Komunalnej w Błażowej sp. z o.o.⁴⁷. GK rozpoczęła w 2018 r.⁴⁸ realizację inwestycji pn. „Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych” w ramach której wykonano: budynek magazynowy wraz z utwardzeniem placu, kanalizacją deszczową, ogrodzeniem w formie ekranu akustycznego oraz instalacją elektryczną.

W kwietniu 2019 r. zakończono budowę PSZOKu i oddano do eksploatacji⁴⁹. W 2019 r. z PSZOKu korzystali mieszkańcy Gminy Błażowa, miasta Błażowa i Gminy Lubenia. PSZOK od powstania oprócz Gminy Błażowa obsługiwał Gminę Lubenia. Od 2019 r. dodatkowo Gminę Hyżne, Tyczyn i Chmielnik, od 2020 r. Miasto i Gminę Dynów, a od 2022 r. obsługiwał gminy należące do Związku.

PSZOK w I półroczu 2023 r. obsługiwał 47 593 mieszkańców.

W PSZOK prowadzony był wizyjny system kontroli miejsc magazynowania odpadów. Na dzień zakończenia kontroli 22 kamery rejestrowały obraz na jego terenie.

[akta kontroli tom II str. 144-190 i tom III str. 305]

3.2 Urząd posiadał informacje na podstawie sprawozdań składanych przez GK o sposobach dalszego postępowania z odpadami odebranymi z nieruchomości i zebranymi w PSZOK. W sprawozdaniach tych podawane były informacje dotyczące sposobu zagospodarowania odpadów, tj. wykaz instalacji recyklingu/odzysku, do których przekazywane były odpady komunalne z selektywnej zbiórki do dalszego ich przetwarzania co zostało opisane w punkcie 1 niniejszego wystąpienia.

W latach 2019 – 2022 GK składała za pośrednictwem systemu BDO „Roczne sprawozdanie podmiotu prowadzącego Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych”. W dziale III podawano informację o zebranych odpadach komunalnych i miejscu ich przekazania.

Zebrane odpady w PSZOKu tj.: opakowania z tworzyw sztucznych, papieru, szkła i metale oraz opakowania wielomateriałowe trafiały na sortownię⁵⁰, a pozostałe

⁴⁵ Dz. U 2021 poz 906.

⁴⁶ Uchwała nr XXXVII/175/2017 z dnia 29 maja 2017 r.

⁴⁷ Dalej: GK.

⁴⁸ Decyzja nr 2082/8.67/2017 Starosty Rzeszowskiego z dnia 20 grudnia 2017 r.

⁴⁹ Pismo z dnia 24 kwietnia 2019 r. nr PINB.5120.8.14.2019

⁵⁰ Decyzja o przetwarzaniu z 2 grudnia 2014 r. ze zm.

odpady oddawano do instalacji zajmujących się ich przetwarzaniem lub unieszkodliwianiem.

Burmistrz w związku z nieutworzeniem na terenie Gminy punktu napraw i punktu oddawania żywności wyjaśnił, że *nie wpływały żadne zgłoszenia lub informacje o potrzebie utworzenia punktu napraw czy też punktu oddawania żywności.*

[akta kontroli tom II str. 415-420 i tom III str. 206-235]

3.3 PSZOK obsługiwał w I półroczu 2023 r. 47 593 mieszkańców i był dostępny dla Gmin Lubenia, Hyżne, Dynów, miasta Błażowa i Dynów od poniedziałku do piątku w godz. 7:00 do 18:00, w soboty w godz.: 8:00 – 13:00. Dla Gminy Tyczyn w środy w godz.: 7:00 do 18:00 i Gminy Chmielnik w czwartki w godz.: 7:00 do 18:00

Przeprowadzone oględziny PSZOK potwierdzają możliwości oddawania odpadów przez mieszkańców. Wyposażenie w kontenery z oznaczeniami na poszczególne frakcje umożliwiało właściwe sortowanie odpadów. Położenie oraz brak schodów i progów oraz utwardzony teren ułatwiał dostęp dla osób niepełnosprawnych. Punkt wymiany rzeczy nie był oznaczony i brak było rejestru wymiany rzeczy. Nieprawidłowości te zostały usunięte podczas trwania kontroli.

W PSZOKu zapewniono możliwość przekazywania przez mieszkańców wszystkich rodzajów odpadów m.in. odpadów remontowych i budowlanych, w tym zużytej papy i styropianu.

Burmistrz Błażowej wyjaśnił, iż *punkt wymiany funkcjonuje w PSZOK od początku jego działalności. W czasie jego funkcjonowania miały miejsce przypadki, w których osoby korzystające z PSZOK przywoziły przedmioty, które w ocenie pracownika GK nadawały się jeszcze do użytku. W tej sytuacji przedmioty te były magazynowane w hali PSZOK, skąd pracownicy GK lub ich znajomi zabierali ww. przedmioty w celu ich dalszego użytkowania. Faktycznie miejsce magazynowania tych przedmiotów nie było oznakowane, jak również przypadki przekazywania przedmiotów nie były odnotowywane w żadnym rejestrze. Po wizycie przedstawiciela NIK-u na terenie PSZOK wszystkie nieścisłości zostały usunięte, tzn. miejsce magazynowania przedmiotów zostało oznakowane, został założony Rejestr wymiany w którym pracownicy mają za zadanie odnotowywać wszystkie przypadki przyjmowania i oddawania rzeczy nadających się do dalszego użytkowania.*

[akta kontroli tom II str. 191-213 i tom III str. 34-64]

4.1 W okresie objętym kontrolą Gmina osiągała wymagane przepisami poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów i tak:

w 2018 r. wymagany poziom wynosił 30% osiągnięto 33,78%,

w 2019 r. wymagany poziom wynosił 40% osiągnięto 41,92%,

w 2020 r. wymagany poziom wynosił 50% osiągnięto 50,23%,

w 2021 r. wymagany poziom wynosił 20% osiągnięto 24,36% (wagowo),

w 2022 r. wymagany poziom wynosił 25% osiągnięto 28,98%.

W zakresie recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, Gmina osiągnęła poziom 100% oprócz roku 2020, gdzie osiągnięto poziom 84,27%.

[akta kontroli tom II str. 2-46, 214-227]

4.2 Urząd prawidłowo wyliczał osiągane w poszczególnych latach poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Poziomy te obliczane były na podstawie wzorów określonych w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych⁵¹ oraz

⁵¹ Dz. U. poz. 1530.

w poprzednio obowiązującym w tym zakresie w rozporządzeniu Ministra Środowiska⁵² z 14 grudnia 2016 r.

Dane do wyliczenia poziomów przekazywane były przez GK do Urzędu, a od 2022 r. wyliczenia wykonywał Związek.

[akta kontroli tom II str. 228-239]

4.3 W Urzędzie weryfikowano dane i informacje o odpadach komunalnych, przekazywane w rocznych sprawozdaniach o odpadach komunalnych sporządzanych przez GK i Związek.

W Bazie Danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) dostępne były w wersji elektronicznej karty przekazania odpadów komunalnych oraz karty ewidencji odpadów komunalnych.

Na podstawie danych zamieszczonych w sprawozdaniach Urząd obliczał wskaźniki poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia z wykorzystaniem wytycznych i rozporządzeń. W systemie BDO jest zakładka "weryfikacja sprawozdań podmiotów" - które weryfikował Urząd. Weryfikacja sprawozdań polegała na analizie danych ilościowych i sposobów zagospodarowania/przekazywania odpadów komunalnych do dalszych Instalacji. Weryfikacji podlegały dokumenty źródłowe dostępne dla Burmistrza w BDO w wersji elektronicznej⁵³.

[akta kontroli tom III str. 236-329]

5.1-5.2 W latach 2018-2021 (II kwartał) Urząd przeprowadził jedną kontrolę (29 grudnia 2021 r.) w GK⁵⁴ w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów ucpg. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrole prowadzili upoważnieni pracownicy samodzielnie, nie wnioskowano o pomoc do innych organów.

[akta kontroli tom II str. 240-298]

6.1-6.4 W latach 2018-2023 do Urzędu nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące braku działań lub nieprawidłowości w zakresie odbioru odpadów komunalnych, selektywnego zbierania odpadów, czy prowadzenia PSZOK.

W dniu 1 sierpnia 2023 r. do Urzędu wpłynęło pismo z Posterunku Policji w Błazowej w sprawie zgłaszanych przez mieszkańców uciążliwości zapachowych z GK. Urząd udzielił odpowiedzi w obowiązującym terminie.

[akta kontroli tom I str. 287-298]

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość:

Nieoznaczenie punktu wymiany i brak rejestru wymiany rzeczy w PSZOKu. Podczas trwania kontroli nieprawidłowość została usunięta.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia, iż rzetelnie prowadzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Błazowa oraz prowadzono prawidłową organizację selektywnego zbierania odpadów. Osiągano wymagane przepisami poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych we wszystkich latach objętych kontrolą. Zorganizowano punkt wymiany rzeczy, a brak jego oznaczenia i brak rejestru wymiany rzeczy nie miał wpływu na jego funkcjonowanie.

⁵² Dz. U. poz. 2167.

⁵³ Karty przekazania odpadów komunalnych, karty ewidencji odpadów, sprawozdania podmiotu odbierającego odpady i prowadzącego PSZOK.

⁵⁴ Protokół kontroli nr 1/2021.

3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.

Opis stanu faktycznego

1.1 W latach 2018-2023⁵⁵ (II kwartał), kwoty pozyskanych dochodów z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości oraz wydatki ponoszone na gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie gminy wynosiły odpowiednio 5 985 415,52 zł⁵⁶ i 6 147 415,19 zł i tak w poszczególnych latach:

2018 r. dochody 704 731,08 zł, wydatki 865 982,90 zł;
2019 r.⁵⁷ dochody 1 257 158,37 zł, wydatki 1 279 779,13 zł;
2020 r. dochody 2 010 228,92 zł, wydatki 2 004 612,53 zł;
2021 r. dochody 1 981 906,46 zł, wydatki 1 974 822,83 zł;
2022 r. dochody 31 052,20 zł, wydatki 16 704,41 zł;
2023 r. dochody 338,49 zł, wydatki 5 513,39 zł.

W latach 2022 i 2023 Gmina uzyskiwała dochody z wpłat zaległości z tytułu opłat za odpady.

[akta kontroli tom II str. 299-316]

1.2 Urząd nie podejmował działań w celu zapewnienia dodatkowych dochodów, np. z tytułu sprzedaży surowców wtórnych, produktów przygotowanych do ponownego użycia, działalności punktów napraw.

Wpływy z tego tytułu stanowiły przychody GK stosownie do zawartych umów przez Gminę z GK (na zagospodarowanie odpadów komunalnych).

Burmistrz Błazowej wyjaśnił, że *Gmina Błazowa sama nie prowadzi sprzedaży surowców wtórnych ani punktu napraw. W ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Błazowa wykonawca zobowiązany jest do uzyskania odpowiednich poziomów recyklingu. Dzięki posiadaniu w Błazowej instalacji sortowania cena oferty uwzględnia zakładane zyski ze sprzedaży surowców wtórnych.*

[akta kontroli tom II str. 423-424]

1.3 Uchwałą⁵⁸ z dnia 5 grudnia 2019 r. ustalono podwyższoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełniał obowiązku zbierania odpadów w sposób selektywny w wysokości 38 zł⁵⁹ miesięcznie od mieszkańca. Urząd nie stosował stawek opłaty podwyższonej dla właścicieli nieruchomości, którzy niewłaściwie segregowali odpady.

GK podczas sortowania odebranych odpadów komunalnych od mieszkańców w przypadkach niewłaściwego sortowania czytywał kod mieszkańca, robił zdjęcia zawartości worka i przekazywał dane do urzędu. Urząd wystosowywał do mieszkańca pismo/upomnienie zobowiązujące do właściwej segregacji. W 2019 r. wysłano 40 i w 2021 r. wysłano 21 pism/upomnień.

Związek wprowadził oznaczenia⁶⁰ w postaci naklejek: żółtych „popraw swoją segregację” i czerwonych „niewłaściwa segregacja – popraw ją, aby nie płacić więcej. Pojawienie się naklejki oznacza, iż właściciel kolejny raz nie dopełnił obowiązku segregacji odpadów, a worki zostaną odebrane po usunięciu nieprawidłowej frakcji w kolejnym terminie wynikającym z harmonogramu. Konsekwencją nieprawidłowej

⁵⁵ W 2022 r. i w 2023 r. wpływy z opłat za lata ubiegłe (zaległości od mieszkańców).

⁵⁶ W 2019 r. w wysokości dochodów i wydatków jest zawarta kwota 10 249,19 zł z tytułu porozumienia z Gminą Lubenia odnośnie PSZOK.

⁵⁷ w 2019 roku w wysokości dochodów i wydatków jest zawarta kwota 10 249,19 z tytułu porozumienia z Gminą Lubenia odnośnie PSZOK.

⁵⁸ Uchwała nr XVI/87/2019.

⁵⁹ Stawka za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny wynosiła 19 zł miesięcznie od mieszkańca.

⁶⁰ Informacja zawarta również na stronie internetowej Związku.

segregacji będzie wydana przez Związek decyzja o zastosowaniu opłaty podwyższonej za miesiąc lub miesiące, w których nie dopełniono obowiązku właściwej segregacji w wysokości 48 zł za osobę miesięcznie.

[akta kontroli tom II str. 345-351]

1.4 Urząd zwalniał w części lub całości z ponoszenia opłat właścicieli nieruchomości, którzy spełniali wymagania określone w ucpg. Wnioski o umorzenie składali mieszkańcy znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej i tak w:

- 2018 r. wpłynęło trzy wnioski, wszystkie wnioski załatwiono pozytywnie.
- 2019 r. wpłynęło 12 wniosków, 10 wniosków załatwiono pozytywnie, jeden odmownie, w jednym przypadku umorzono postępowanie⁶¹.
- 2020 r. wpłynęło 18 wniosków, 15 załatwiono pozytywnie, w tym jeden umorzono częściowo, w dwóch przypadkach odmówiono zwolnienia, a w jednym przypadku umorzono postępowanie⁶².
- 2021 r. wpłynęło 31 wniosków, w jednym przypadku umorzono postępowanie, 30 załatwiono pozytywnie, w tym jedno umorzono częściowo.
- 2022 r. wpłynęło dziewięć wniosków, osiem rozpatrzono pozytywnie, jeden przekazano do Związku.

[akta kontroli tom II str. 352-391]

1.5 W kontrolowanym okresie w uchwałach Gminy określono wysokości opłat za odbieranie odpadów komunalnych i tak od stycznia 2017 r.⁶³ obowiązywała stawka 6.00 zł za odpady zbierane w sposób selektywny miesięcznie od osoby i 10 zł stawka za odpady nie segregowane. Od stycznia 2019 r.⁶⁴ obowiązywała stawka odpowiednio 11 zł miesięcznie od osoby i 17 zł stawka podwyższona. Od stycznia 2020 r.⁶⁵ opłata wynosiła odpowiednio 19,00 zł i 38 zł. Posiadacze kompostownika i kompostowaniu w nim bioodpadów płacili o 1 zł mniej.

O wysokości stawek decydowały analizy wpływów i wydatków związanych z wykonywaniem obowiązków określonych w ucpg.

Od stycznia 2022 r.⁶⁶ opłaty wynosiły odpowiednio 23 i 46 zł i od stycznia 2023 r.⁶⁷ 24 i 48 zł z możliwością obniżenia opłaty w przypadku kompostowaniu bioodpadów.

[akta kontroli tom I str. 392-404]

2.1-2.3 W kontrolowanym okresie Urząd miał dochody jedynie z tytułu opłat za odbiór odpadów komunalnych. W latach 2018-2019 nie pokrywały one kosztów zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu gminy.

Różnicę w latach 2018-2019 pokryto ze środków własnych⁶⁸ Gminy na podstawie uchwał Rady Miejskiej: nr XLVII/229/2018 z 19 marca 2018 r. i nr L/250/2018 z 21 czerwca 2018 r.⁶⁹.

Środki pochodzące z opłat od właścicieli nieruchomości i dofinansowania ze środków własnych Gminy w wysokości 6 147 415 zł wydatkowano zgodnie z ucpg.

Wydatkowane kwoty w kolejnych latach 2018-2021⁷⁰ (od 2022 opłaty za odpady pobierał i wydatkował Związek) wynosiły odpowiednio:

⁶¹ Wnioskodawca uiścił opłatę.

⁶² Brak zaległości.

⁶³ Uchwała Rady Miejskiej nr XXVII/135/2016 z 19 września 2016 r.

⁶⁴ Uchwała Rady Miejskiej nr II/7/2018 z 4 grudnia 2018 r.

⁶⁵ Uchwała Rady Miejskiej nr XVI/87/2019 z 5 grudnia 2019 r.

⁶⁶ Uchwała Związku nr IV/22/2021 z 22 października 2021 r.

⁶⁷ Uchwała Związku nr X/41/2022 z 9 listopada 2022 r.

⁶⁸ Uchwały Rady Miejskiej: nr XLVII/229/2018 z 19 marca 2018 r. i nr L/250/2018 z 21 czerwca 2018 r. oraz uchwały RIO nr 1/33/2019 z 13 maja 2019 r. i nr 1/37/2020 z 11 maja 2020 r.

⁶⁹ Zgodne z uchwałami RIO nr 1/33/2019 z 13 maja 2019 r. i nr 1/37/2020 z 11 maja 2020 r.

⁷⁰ Za lata 2022-2023 wykazano wpływy z lat ubiegłych, ponieważ zadanie związane z systemem odbioru i zagospodarowaniem odpadów komunalnych zostało przekazane do Związku Gmin, jednak wpłaty z tytułu

- na odbiór, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych: 696 145,44 zł, 1 143 198,00 zł, 1 744 267,67 zł, 1 513 678,88 zł (łącznie 5 097 289,99 zł),
- na tworzenie i utrzymanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych: 37 586,42 zł, 79 696,01 zł, 163 486,31 zł, 294 934,65 zł (łącznie 575 703,39 zł),
- na obsługę administracyjną⁷¹ tego systemu odbioru i zagospodarowania odpadów: 121 284,09 zł, 56 468,42 zł, 96 858,55 zł, 133 160,26 zł (łącznie 407 771,32 zł),
- na usunięcie odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach: 10 966,95 zł, 416,70 zł, 0 zł, 5 149,04 zł, 389,01 zł, 929,79 zł, (łącznie 17 851,49 zł),
- na wyposażenie nieruchomości w pojemniki lub w worki do zbierania odpadów komunalnych: 27 900,00 zł, 16 315,40 zł, 3 714,60 zł (łącznie 47 938,00zł),
- na edukację ekologiczną w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi w 2023 r. 869 zł,

Środki nie wykorzystane w poprzednich latach budżetowych, wykorzystano na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 6 r. ust. 2a, 2aa, 2b ucpg. Pokryto koszty wyposażenia terenów przeznaczonych do użytku publicznego w pojemniki i w worki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, ich opróżniania oraz utrzymywania tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, oraz organizacji i utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów. Kwota ta wynosiła łącznie 45,364,22 zł, w tym w latach 2020-2022 odpowiednio 5 616,39 zł, 12 700,02 zł i 27 047,81 zł. Urząd przeznaczył na nagrody książkowe w konkursach ekologicznych dla dzieci z innych dochodów własnych w 2019 r. - 350 zł, w 2021 r. - 397.80 zł, w 2022 i 2023 r. – po 500 zł.

[akta kontroli tom II str.407-409]

3.1-3.2. W kontrolowanym okresie Gmina nie otrzymywała, ani też nie wnioskowała o dodatkowe środki na finansowanie zadań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów i organizację selektywnego zbierania odpadów lub działania edukacyjne i informacyjne w tym zakresie.

[akta kontroli tom II str. 317-342, 407-409, 422]

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Działania Urzędu związane z finansowaniem w celu zapobiegania powstawaniu odpadów i organizacji selektywnego zbierania odpadów były prawidłowe. W latach 2018 i 2019 wpływy z opłat od właścicieli nie pokrywały w pełni wydatków ponoszonych na gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie gminy, różnica została pokryta ze środków własnych Gminy. Środki pochodzące z opłat od właścicieli nieruchomości wydatkowano zgodnie z ucpg.

wyegzekwowania zaległości za poprzednie lata zostają w danej gminie i wydatkowane są na pozostałe działania związane z gospodarką odpadami.

⁷¹ Wynagrodzenia, wraz z pochodnymi, oraz zakup materiałów, usługi pocztowe, bankowe, informatyczne, telefoniczne, szkolenia.

III. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, nie przedstawia uwag i wniosków.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, dnia 17 listopada 2023 r.

Kontroler
Barbara Lew
Starszy inspektor k.p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/